

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

23 ianuarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componență:

Președinte – Nicolae Gordilă,

Judecători – Ion Guzun, Elena Covalenco, Liliana Catan, Iurie Diaconu,

judecând în ședință fără participarea părților recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sâli, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2017, în cauza penală în privința lui

Chirița Andrei XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 07.09.2015 - 18.11.2016;

instanța de apel: 26.12.2016 - 07.02.2017;

instanța de recurs: 12.09.2017 - 23.01.2018.

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție asupra recursului în cauză în baza actelor din dosar,

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Dubăsari din 18 noiembrie 2016, Andrei Chirița fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 1 an, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În conformitate cu art. 90 Cod penal, a fost dispusă suspendarea condiționată a executării pedepsei cu stabilirea unui termen de probațiune de 3 ani.

S-a dispus încasarea de la inculpatul Andrei Chirița în beneficiul statului suma de 1 353 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

2. Pentru a se pronunța prin sentință, instanța de fond a stabilit că, inculpatul Andrei Chirița în perioada anului 2013 și până în luna aprilie 2015, aflându-se la domiciliul său situat în XXXXX, unde locuia împreună cu mama sa, Ecaterina Chirița, a provocat de mai multe ori scandaluri, implicându-se în viața personală a părții vătămate, a insultat-o și numit-o cu cuvinte ofensatoare. Totodată, a luat-o în derâdere pe motivul stării de neputință, stării de sănătate și cultului religios, astfel, înjosind onoarea și demnitatea acesteia, provocându-i o stare de tensiune, umilință și anxietate.

În cadrul acțiunilor sale infracționale, Andrei Chirița, conform raportului de expertiză psihiatrică - legală ambulatorie nr. 536 a - 2015, a aplicat în privința mamei sale violență psihologică care a produs o tulburare de stres posttraumatic a părții vătămate, manifestată prin numirea cu cuvinte și expresii ofensatoare, izolare de comunitate și prieteni, limitând accesul acestora către ea, interzicerea frecventării cultului religios, insomnie și neliniște, inducând-o la stare de frică, iar din cauza stării permanente de stres, Ecaterina Chirița fost determinată să părăsească periodic domiciliu și să doarmă la alte rude, astfel, cauzând suferințe psihice membrului familiei sale.

3. Nefiind de acord cu sentința în cauză, avocatul Alexei Brînză în numele inculpatului a declarat apel prin care a solicitat casarea sentinței cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatului Andrei Chirița să fie achitat de învinuirea în săvârșirea infracțiunii revăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal.

În motivarea cererii de apel, avocatul Alexei Brînză a indicat că instanța de fond incorect a condamnat inculpatul, deoarece din materialele dosarului nu rezultă vina acestuia în comiterea infracțiunii imputate.

Mai mult, apărarea a invocat dezacordul cu aprecierea probelor de către prima instanță, totodată, menționând că pedeapsa aplicată inculpatului a fost greșit individualizată.

De asemenea, avocatul Alexei Brînză a menționat că, suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probațiune de 3 ani, este un termen excesiv de mare, pentru infracțiunea ce i se incriminează, care conform rechizitoriului a fost comisă până în luna aprilie 2015, iar de atunci până în prezent alte cauze penale în privința lui Andrei Chirița nu au fost intentate, expirând astfel, mai mult de jumătate din termenul de prescripție de tragere la răspundere penală, care constituie circumstanță atenuantă.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2017, a fost admis apelul declarat de către avocatul Alexei Brînză în numele inculpatului Andrei Chirița, casată sentința și a pronunțat o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit de prima instanță prin care inculpatul a fost achitat de sub învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal, din motiv că fapta nu este prevăzută de legea penală.

4.1. În motivarea deciziei instanța de apel a constatat că, inculpatul prin rechizitoriu, a fost învinuit că în perioada anului 2013 și până în luna aprilie 2015, aflându-se la domiciliul său situat în XXXXX, unde locuia împreună cu mama sa, Ecaterina Chirița, a provocat de mai multe ori scandaluri, implicându-se în viața personală a părții vătămate, a insultat-o și numit-o cu cuvinte ofensatoare.

Totodată, a luat-o în derândere pe motivul stării de neputință, stării de sănătate și cultului religios, astfel, înjosind onoarea și demnitatea acesteia, provocându-i o stare de tensiune, umilință și anxietate.

În cadrul acestor acțiuni, conform raportului de expertiză psihiatrico - legală ambulatorie nr. 536 a - 2015, a aplicat în privința mamei sale violență psihologică care a produs o tulburare de stres posttraumatic a părții vătămate, manifestată prin numirea cu cuvinte și expresii ofensatoare, izolare de comunitate și prieteni, limitând accesul acestora către ea, interzicerea frecventării cultului religios, insomnie și neliniște, inducând-o la stare de frică, iar din cauza stării permanente de stres, Ecaterina Chirița fost determinată să părăsească periodic domiciliu și să doarmă la alte rude, astfel cauzându-i suferințe psihice.

Pe tot parcursul procesului penal, inculpatul a respins învinuirea, făcând declarații constante că, nu a săvârșit fapta imputată și susținând declarațiile prezentate la urmărirea penală și în ședința de judecată a instanței de fond.

În ședința de judecată a instanței de apel au fost verificate declarațiile și probele materiale examinate în ședința de judecată a instanței de fond, puse la baza condamnării inculpatului:

- declarațiile părții vătămate Ecaterina Chirița (vol. I, f. d. 220-223);
- declarațiile martorilor Liuba Moldovan (vol. I, f. d. 233-235); Svetlana Chirița (vol. I, f. d. 237-238); Natalia Cotruța (vol. II, f. d. 5-7); Iurie Cazac (vol. II, f. d. 9-11); Vera Țîgulea (vol. II, f. d. 18-19); Alexandru Leșan (vol. II, f. d. 33-35); Eduard Banaga (vol. II, f. d. 103-105); Ruvim Strijenco (vol. II, f. d. 128-129);
- plângerea cet. Ecaterina Chirița din 04 mai 2015, în privința fiului său, Andrei Chirița (vol. I, f. d.3);
- raportul de evaluare psihologică din 27 aprilie 2015 (vol. I, f. d. 17-18);
- raportul de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie nr. 536 a-2015 din 30 iunie 2015 (vol. I, f. d. 97-100);
- procesul-verbal de examinare a obiectului din 17 august 2015 (vol. I, f. d. 139-141).

Instanța de apel a menționat că, prin Legea nr. 196 din 28.07.2016, în vigoare la 16.09.2016, fiind operate modificări la articolul 201¹ alin. (1) Cod penal, articolul respectiv are următorul conținut, *„Acțiunea sau inacțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin: a) maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății; b) izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei; c) privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății, se pedepsește cu*

muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de până la 3 ani.”

Efectuând analiză juridică a legii penale noi și raportând-o la fapta constatată prin sentință, instanța de apel a reținut că, în acțiunile inculpatului lipsește latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal, și anume, sunt absente urmările prejudiciabile sub formă de vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății.

Astfel, legea penală care a fost incriminată inculpatului a fost supusă modificării, astfel, fiind înlăturat caracterul infracțional al faptei săvârșite de inculpat.

Conform art. 10 Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa.

Prin urmare, la etapa actuală, în conjunctura efectului retroactiv al legii penale, se consideră că fapta săvârșită de inculpat nu este prevăzută de legea penală, motiv pentru care, potrivit prevederilor art. 390 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de apel a dispus achitarea inculpatului de sub învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal.

Mai mult, instanța de apel a menționat că, fapta inculpatului nu constituie contravenția prevăzută de art. 78¹ Cod contravențional, deoarece părții vătămate nu i-a fost provocată vătămare neînsemnată a integrității corporale.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror, prin care solicită casarea deciziei cu trimiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță de apel într-un alt complet de judecată.

În motivarea recursului, procurorul susține că, instanța de apel eronat l-a achitat pe inculpat pe motiv că fapta imputată acestuia nu este prevăzută de legea penală, deoarece violența în familie prin modificările operate nu a fost decriminalizată.

Mai mult, procurorul indică că, instanța de apel incorect a achitat inculpatul pe motiv că, acțiunile acestuia au fost comise până la intrarea în vigoare a modificărilor operate, în contextul efortului organului de urmărire penală de a oferi justiției persoana ce a comis infracțiunea.

6. Judecând motivele recursului în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că, acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită și să dispună achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod.

Din conținutul recursului procurorului rezultă că, autorul este de acord cu starea de fapt stabilită de instanța de apel, acesta critică decizia atacată numai referitor la achitarea inculpatului pe motiv că fapta nu este prevăzută de legea penală.

Mai mult, recurentul menționează că, instanța de apel incorect a achitat inculpatul, acesta urma să înceteze procesul penal în urma modificărilor operate în Codul penal, deoarece există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Instanța de recurs consideră că, în cauză este prezentă eroarea de drept menționată de recurent și își argumentează poziția sa în felul următor:

Hotărârea instanței de apel este neîntemeiată în partea ce ține de achitare a inculpatului în conformitate cu prevederile art. 10 Cod penal, art. 390 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală - *pe motiv că fapta nu este prevăzută de legea penală.*

Astfel, Colegiul penal lărgit ține să indice că, conform art. 390 Cod de procedură penală, se invocă exhaustiv temeiurile în baza cărora se adoptă sentința de achitare și anume: *instanța stabilește fie inexistența infracțiunii, ca temei al răspunderii penale, fie existența unei cauze, în care este exclusă răspunderea penală, ceea ce echivalează, în ambele situații, cu nevinovăția penală a inculpatului, persoana trebuie să fie reabilitată. În acest caz persoana are dreptul la despăgubiri materiale, morale, să fie restabilit în drepturile de muncă, de pensionare, locative și alte drepturi în condițiile legii.*

În aceste circumstanțe, Colegiul penal lărgit menționează că, instanța de apel neîntemeiat a emis decizie de achitare a inculpatului în conformitate cu prevederile art. 10 Cod penal, art. 390 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pe motiv că fapta nu este prevăzută de legea penală, adică pe motiv de reabilitare, deoarece prin Legea nr. 661 pentru modificarea și completarea unor acte legislative din 16.09.2016, a fost introdus un element obligatoriu la art. 201¹ Cod de procedură penală și anume, violența trebuie să fie soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale, iar pentru a fi calificate conform art. 78, 78¹ Cod contravențional, acțiunile violente trebuie să cauzeze cel puțin vătămări neînsemnate a integrității corporale, prin urmare legea a avut ca scop intensificarea activității și ridicarea eficienței în combaterea violenței domestice.

În speță, inculpatul Andrei Chirița a fost condamnat pentru faptul că, în perioada anului 2013 și până în luna aprilie 2015, aflându-se la domiciliul său situat în r-nul Dubăsari, s. Coșnița, str. Șicunov nr.3, unde locuia împreună cu mama sa, Ecaterina Chirița, a provocat de mai multe ori scandaluri, implicându-se în viața personală a părții vătămate, a insultat-o și numit-o cu cuvinte ofensatoare. Totodată, a luat-o în derâdere pe motivul stării de neputință, stării de sănătate și cultului religios, astfel

înjosind onoarea și demnitatea acesteia, provocându-i o stare de tensiune, umilință și anxietate.

În cadrul acestor acțiuni, conform raportului de expertiză psihiatrico - legală ambulatorie nr. 536 a - 2015, a aplicat în privința mamei sale violență psihologică care a produs o tulburare de stres posttraumatic a părții vătămate, manifestată prin numirea cu cuvinte și expresii ofensatoare, izolare de comunitate și prieteni, limitând accesul acestora către ea, interzicerea frecventării cultului religios, insomnie și neliniște, inducând-o la stare de frică, iar din cauza stării permanente de stres, Ecaterina Chirița fost determinată să părăsească periodic domiciliu și să doarmă la alte rude, astfel cauzându-i suferințe psihice, fiind încadrate în baza art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal (în redacția Legii nr. 167 din 09.07.2010) și anume „*violența în familie, adică acțiunea sau inacțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care au provocat suferințe psihice*”.

Prin urmare fapta de violență în familie, după modificările operate în Codul penal nu a fost decriminalizată, în continuare fiind pedepsite faptele prejudiciabile (*violența*) comise de către membrii de familie.

Colegiul penal lărgit ține să indice că, art. 8 Cod penal stipulează că, caracterul infrațional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

În corespundere cu art. 10 alin. (1) Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infrațional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

În sensul vizat se constată că, inculpatul a fost corect condamnat de instanța de fond în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal, în redacția legii de până la 16.09.2016, sentința fiind pronunțată la 22 decembrie 2016, iar instanța de apel urma să adopte o decizie de încetare a procesului penal în conformitate cu prevederile art. 391 alin. (1) pct. 6) și art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, raportate la prevederile art. 275 alin. (1) pct. 9) și art. 285 alin. (2) ale aceluiași cod, deoarece nu este prezent un caz de reabilitare a persoanei, iar caracterul infrațional al faptei conform art. 8 Cod penal, se stabilește de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Astfel, Colegiul penal lărgit va admite recursul ordinar, declarat de către procuror, întrucât instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței – temei pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 391 alin. (1) pct. 6), 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sâli, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 07 februarie 2017 și sentința Judecătorei Dubăsari din 18 noiembrie 2016, în cauza penală în privința lui *Chirița Andrei XXXXX* și dispune încetarea procesului penal în privința acestuia, conform art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la *20 februarie 2018*.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Ion Guzun

Elena Covalenco

Liliana Catan

Iurie Diaconu